

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти

Харківської обласної державної адміністрації

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

**Формування ефективного освітнього
середовища у контексті сучасних викликів
реформування системи освіти України**

Матеріали

Регіональної науково-практичної конференції

24 квітня 2019 року

Харків
2019

УДК 378.014.3(477):[316.61:001.815(062.552)]

Ф 79

Редакційна колегія:

- Пономарьова Г. Ф.** – доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник народної освіти України, Почесний громадянин Харківської області, ректор – голова;
Степанець І. О. – кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи – заступник голови.

Члени редакційної колегії:

- Дмитренко К. А.** – кандидат педагогічних наук, керівник навчально-методичного відділу;
Галушко Н. А. – кандидат педагогічних наук, учений секретар;
Одарченко В. І. – кандидат педагогічних наук, доцент;
Демченко Н. Д. – кандидат філологічних наук, доцент;
Цуранова О. О. – кандидат мистецтвознавства, доцент;
Юрченко М. С. – кандидат історичних наук, доцент;
Хомік Г. М. – начальник редакційно-видавничого відділу.

Друкується за рішенням Вченої ради

*Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради (протокол Вченої ради № 9 від 17 квітня 2019 р.)*

- Ф 79 Формування ефективного освітнього середовища у контексті сучасних викликів реформування системи освіти України : матеріали Регіон. наук. практ. конф. (24 квітня 2019 р., м. Харків) / за заг. ред. Г. Ф. Пономарьової. Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. – Харків : ФОП В. В. Петров, 2019. – 232 с.

До матеріалів Регіональної науково-практичної конференції включені доповіді науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів вищої та загальної середньої освіти, студентів, магістрантів, аспірантів, здобувачів.

Тематика матеріалів збірника охоплює практичні питання національного виховання, розвитку і соціалізації особистості в контексті інноваційної освіти, характеристику тенденцій формування сучасного освітнього середовища у закладах освіти тощо.

Відповідальність за якість і достовірність матеріалів несуть автори публікацій.

УДК 378.014.3(477):[316.61:001.815(062.552)]

© Харківська гуманітарно-педагогічна академія, 2019

Переднє слово

Шановні учасники конференції!

Реформи в системі освіти України, що тривають упродовж останніх років, засвідчують потребу країни і суспільства у глибокому рівні їхньої структури та змісту, оскільки вони є важливою ланкою національної політики держави. Освіта сьогодні зосереджується на потребах кожного майбутнього фахівця, тому вимагає соціально взаємоузгодженої та економічно вивірених системи підготовки кадрів. На особливу увагу заслуговує питання якості освіти, що вимагає модернізації форм, методів і засобів освітньої діяльності на засадах гуманізму, інклюзивності, інноваційності та компетентності. На думку багатьох вітчизняних науковців, педагогів, психологів, саме така освіта здатна посилити тенденцію щодо людино- та природосприямованості цього процесу (В. Андрущенко, В. Бондар, І. Зязюн, О. Савенко, Л. Сущенко, Г. Шевченко та інші).

Розвиток сучасної шкільної та професійної освіти безпосередньо пов'язаний із багатьма чинниками, зокрема зростанням власної педагогічної ініціативи, формуванням колективів із творців-одномумців, активним упровадженням ефективних технологій, створенням умов для індивідуальних навчальних траєкторій у здобувачів освіти тощо. Ключовими елементами стосунків у педагогічних колективах, їх взаємодії з органами управління освітою, батьками, працедавцями мають стати довіра, відповідальність, компетентність і повага.

Отже, ми наголошуємо на необхідності формування ефективного освітнього середовища в контексті нової парадигми розвитку освітнього процесу – філософії «розумного навчання».

Г. Ф. Пономарьова, доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник народної освіти України, Почесний громадянин Харківської області, ректор Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

Під час педагогічної практики студенти мають неодмінно залучалися до використання засобів ІКТ й під час організації шкільних свят, проведення виховних годин та батьківських зборів. Так, проведення класних годин практикантами неодмінно має супроводжуватися мультимедійними презентаціями, створеними завдяки Microsoft PowerPoint. Окрім того, до кожних зборів студенти можуть виготовляти запрошення, роздаткові буклети та рекомендації для батьків, створені у Scribus, FinePrint, Microsoft Office Publisher.

Слід зазначити, що розроблені у процесі різних педагогічної практики навчальні відеоролики, фільми, відеоматеріали студенти зберігають на записуваних (CD-R) або перезаписуваних (CD-RW) компакт-дисках, що має на меті можливість використання створених матеріалів у їх подальшій професійній діяльності. Варто відзначити, що формуванню інформаційної компетентності майбутніх учителів початкової школи у процесі проходження педагогічної практики сприяє й залучення студентів до організації освітнього простору навчального кабінету. В умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної освіти важливо звернути увагу майбутніх учителів початкової школи на необхідність зміни просторово-предметного оточення, програм та засобів навчання учнів початкової школи. У процесі педагогічної практики студенти переконуються у ефективності та доцільності використання цілого арсеналу комп'ютерного обладнання (інтерактивного проектору, ноутбука, планшета, мультимедійних (цифрових) навчальних програм тощо). Аналіз педагогічної практики майбутніх учителів початкової школи дає підстави стверджувати, що студенти із задоволенням виконують завдання такого характеру. Крім того, практикантами було підмічено, що завдяки ІКТ зростає емоційна складова уроку, легше досягаються не тільки освітні, але й виховні та розвивальні цілі уроку. Впровадження ІКТ в навчально-виховний процес початкової школи процес забезпечує оптимізацію роботи на уроках різних типів, посилює привабливість подачі матеріалу, дає можливість здійснити диференціацію видів завдань, а також урізноманітнити форми зворотного зв'язку між учителем та учнями.

Таким чином, у процесі проходження педагогічної практики, під час активного впровадження засобів ІКТ з метою оптимізації навчально-виховного процесу, у студентів-практикантів забезпечується становлення інформаційної компетентності, що в умовах оновлення освіти є важливою умовою професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ДИТЯЧОГО ФІТНЕСУ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Журавльова І. М., Грищенко Л. К., Соколюк О. В.

Із поточного року в молодшій школі починають впроваджувати нові підходи, технології, засоби навчання. І фізична культура не є виключенням. У молодшій школі вчителі повинні будуть працювати не на очікування якогось певного результату, а на емоційну сторону цього питання. Тобто важливо, що дитина відчула на уроці: чи сподобалося їй, які емоції в неї були, чи хочеться їй ще приходити на це заняття. А що може бути, ще таким емоційно позитивним і цікавим ніж дитячий фітнес.

Багато людей помиляються, коли вважають, що фітнес – це лише відвідування тренажерного залу. В поняття фітнес входить система занять фізичною культурою, що включає не лише підтримання доброї фізичної форми, а й інтелектуальні, емоційні, соціальні та духовні компоненти. У сучасному світі фітнес є сферою фізкультурної галузі, що динамічно розвивається, у якій з'являються нові види здоров'язберігаючих технологій. Тому фітнес не варто ототожнювати тільки з аеробікою, або силовими вправами оскільки – це лише його частина. [1, с. 4-18; 3, с. 9-27]

У програму з фізичної культури в цьому році був уведений розділ «дитячий фітнес». Це новий, популярний, високоемоційний вид фізичного виховання дітей. Його основна задача – підтримка та зміцнення їх здоров'я. Фітнес для дітей дуже схожий на заняття для дорослих, але його варіант дещо спрощений, пристосований до їх рівня розвитку, та їх уподобанням. Займатися на уроці учням буде весело та цікаво. Це вид фізичної культури розкриє всі творчі здібності вчителя. Бо можна необмежено вигадувати комбінації рухів та зв'язок. Такі заняття являють собою гарний засіб щоб спонукати дітей до систематичних занять спортом.

Також фітнес направлений на всебічний розвиток дитячого організму, діти пізнають всі можливості свого тіла. Вони починають отримувати задоволення від власних рухів і досягнень. Ще великий плюс цього виду – це те, що він побудований в ігровій формі, яка притаманна для цього віку. Фітнес є незамінним засобом для формування правильної постави, попередження плоскостопості, зміцнення основних м'язів учнів. Попереджує дитяче ожиріння, що є не рідкістю у наш час. Розвиває всі фізичні якості:

і витривалість, і силу, і гнучкість, покращує координацію рухів. Завдяки аеробній спрямованості занять покращується робота серцево-судинної, дихальної, травневої систем, покращується теплорегуляція та обмін речовин в організмі. Дитячий фітнес підвищує опірність організму, зміцнюючи імунітет дитини, тому є хорошим захистом від застудних захворювань. До програми були внесені такі напрями дитячого фітнесу, як: фітбол-аеробіка, звіроробіка та лого-аеробіка. Що таке фітбол-аеробіка зараз знають вже майже всі. Це аеробіка з використанням великого м'яча. У перекладі фіт – оздоровлення, бол – м'яч. Цей тренажер винайшла швейцарський лікар-фізіотерапевт Сюзан Кляйнфогельбах. Спочатку його використовували виключно в лікувальних цілях, для реабілітації людей з порушеннями в роботі центральної нервової системи, хворих на церебральний параліч. Використовували м'яч для відновлення після травм хребта. Результати тренувань були чудові. Проведені в цій царині дослідження показали, що після занять на фітболі створюється сильний м'язовий корсет навколо хребта, посилюються кровообіг і обмін речовин в міжхребцевих дисках. Так фітбол став справжнім лікарем від болю в суглобах і хребті. Надалі були розроблені оздоровчі програми для дорослих і дітей. Позитивні результати лікарів зацікавили і фахівців в області оздоровчої фізичної культури бо виконання вправ з м'ячем є одним з найефективніших видів оздоровчого тренування.

Фітбол-аеробіка – це напрямок фітнесу, який практично не має протипоказань, зате відрізняється величезною кількістю плюсів. Аеробіка на великих м'ячах не має вікових обмежень: корисна як дітям, так і людям середнього і старшого віку. Вплив цього виду фітнесу порівнюють з іпотерапією – лікуванням верховою їздою. Людині, що сидить на м'ячі, необхідно постійно утримувати рівновагу, і в цей процес залучено безліч м'язів. Кругла форма м'яча допомагає виконувати рух з великою амплітудою, а його нестійкість змушує тримати м'язи в напрузі. Коливання м'ячі стимулюють роботу різних систем і внутрішніх органів: шлунку, печінки, кори надниркових залоз, нирок, кишківнику. Імпульси отримує і головний мозок, в наслідок чого прискорюється вироблення нових умовно-рефлекторних зв'язків, особливо необхідних при психічному і інтелектуальному розвитку дітей. Дитяча фітбол-аеробіка – дуже ефективна ще тим, що в одній групі можуть займатися учні з різним рівнем підготовленості, а фізичне навантаження для кожного буде індивідуальне. Заняття з м'ячем зміцнюють м'язи спини і черевного преса, формують навик правильної постави.

Дуже важливо правильно підібрати м'яч. Для дітей від 6 – 10 років він повинен бути десь 55 см в діаметрі. Навчання вправ повинно проходити за принципом від легкого до складного, тобто спочатку полегшений варіант вправ а потім вже складні комбінації. Вчителю треба слідкувати, щоб вправи не викликали дискомфорту чи болю у дітей. Кожне заняття повинно викликати радість та бадьорий настрій. Також необхідно приділяти увагу техніці безпеки, враховуючи що м'яч нестійкий і можна з нього впасти. Для цього треба страхувати учнів та вчити їх самострахуванню. [2, с. 11-18]

Наступний вид – звіроробіка та лого-аеробіка. Наше завдання як педагогів зробити заняття фізичними вправами цікавими для дітей, щоб підвищити їх мотивацію. Так як діти маленькі, то найцікавіший метод роботи для них є ігровий. Для цього можна використовувати звіроробіку. З назви зрозуміло, що дітей вчать наслідувати рухам тварин, що розвиває пластику, а крім того уяву і фантазію. Під час занять дитина буде тренувати пам'ять. Імітуючи рухи тварин: можна пострибати, як зайчик, пополовати, як тигр, або політати, як пташка. У процесі гри школярі запам'ятовують назви тварин, птахів, плазунів. Одним словом, розширюють свій світогляд. А найголовніше, дитина несвідомо запам'ятовує і відпрацьовує різні фізичні вправи, рекомендовані для його віку.

Лого-аеробіка сприяє розвитку координації рухів і мови дитини. Це комплекс фізичних вправ, поєднаний з вимовою звуків. Завдання її полягає в формуванні у дітей правильної вимови, шляхом розвитку координації, дрібної моторики і різних мовних вправ, що складаються з промовляння букв, складів або чотирилітерних. Включає в себе засоби фізичного, логопедичного і музично-ритмічного сприйняття. Основа занять може бути різноманітна: казковий сюжет, уявна подорож або екскурсія. Всі вправи проводяться на основі наслідування. Мовний матеріал попередньо можна не вивчати. Під час заняття бажано, щоб діти стояли разом з педагогом по колу або півколом. Таке розташування дозволяє учням добре бачити вчителя, рухатися і проговорювати мовний матеріал синхронно з ним. Успішність роботи залежить передусім від відчуття радості, отриманої дитиною на занятті.

Список використаних джерел:

1. Отравенко О. Фітнес з методикою викладання: навч.-метод. посібник [для студентів спеціальності 014:12 Середня освіта «Фізична культура»]. Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». 2017. 52 с.

2. Сайкина Е. Г., Кузьмина С. В. Фитбол-аэробика для детей «Танцы на мячах»: учеб.-метод. пособие. Санкт-Петербург: Издательство РГПУ им. А. И. Герцена. 2008. 24 с.

3. Школа О. М., Журавльова І. М. Теорія та методика навчання: аеробіка: навч. посіб. Харків: ФОП Бровін О. В., 2014. 264 с.

ВИКОРИСТАННЯ ЗАДАЧ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗМІСТУ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Калаш О. В.

Уже багато років посліп світова спільнота опікується проблемами навколишнього середовища: умовами взаємодії живих організмів між собою і з довкіллям, шляхами охорони та збереження природи, впливами людської діяльності на стан різних екосистем тощо. Щоденне погіршення екологічної ситуації в Україні потребує втручання уряду, громадських організацій, закладів навчання.

Сьогодні світ, де живе дитина, постійно змінюється і для того, щоб стати активним учасником процесів, які відбуваються у суспільстві, потрібно бути творчою людиною, здатною до самовдосконалення. Відтак сучасний вчитель Нової української школи повинен спочатку зацікавити дитину, спонукати бажання дізнатися нового, розвинути пошукові навички, усвідомлення значення математики для повноцінного життя. Отже, саме з цієї метою варто використовувати задачі екологічного змісту на уроках математики в Новій українській школі.

Мета цієї розвідки полягає у теоретичному розкритті різноманітних завдань екологічного змісту на уроках математики.

Для успішного екологічного виховання потрібно визначити екологічний потенціал кожного з предметів.

Сучасний урок алгебри поєднує в собі не лише новий теоретичний матеріал, формування знань, умінь і навичок, їх закріплення, контроль та корекцію, а й має містити загальнокультурну складову: цитати видатних людей, історичні відомості, прикладні задачі, що показують зв'язок алгебри з іншими предметами, з оточуючим світом, завдання з логічним навантаженням, вправи, що формують правильну математичну мову тощо.

Із цього приводу у Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти одним із завдань освітньої галузі «Математика» визначено

розкриття ролі та можливостей математики у пізнанні та описанні реальних процесів і явищ дійсності, забезпечення усвідомлення математики як універсальної мови природничих наук та органічної складової загальної людської культури.

У психологічній і педагогічній літературі зазначається, що на різних етапах свого життя учні по-різному сприймають навколишній світ. Тож, аби засвоєння було свідомим і надалі принесло позитивні результати, потрібно враховувати вікові особливості учнів при виборі матеріалу, що пропонується до розгляду на уроках алгебри.

На нашу думку, для учнів цієї вікової категорії, найкраще підійде змістове наповнення уроку алгебри, яке сприятиме формуванню загальнолюдських цінностей, таких як екологічні, здоров'язбережувальні та ресурсозбережувальні.

Навчання математики – це розв'язування задач. Із метою екологічного виховання учнів пропонуємо розв'язувати задачі екологічної спрямованості – задачі, в яких міститься інформація про життєдіяльність людини та функціонування навколишнього середовища. Такі вправи мають відображати реальну ситуацію і містити пізнавальні відомості. Їх умови мають бути лаконічними, з акцентом на математичний зміст і спосіб розв'язування. Розглянемо конкретні приклади.

Як приклад, урок алгебри у 8-му класі на тему «Стандартний вигляд числа».

Цілі уроку:

1. Створення умов, які сприяють знайомству учнів з основними даними по Харківській області. Це, в свою чергу, виховує почуття гордості за рідний край, виховує почуття патріотизму.

2. Оволодіння учнями поняттям стандартного виду числа і розвиток навичок вирішення завдань з числами, записаними в стандартному вигляді.

Завдання уроку:

1. Познайомити учнів з визначенням стандартного виду числа і пояснити, чому необхідно записувати числа в стандартному вигляді.

2. Навчити представляти будь-яке число в стандартному вигляді.

3. Закріпити отримані знання в ході виконання вправ.

Епіграф:

Математика – це мова, на якій написана книга природи (Г. Галілей).

Методи:

22. **Воронцова Ірина Андріївна** – кандидат біологічних наук, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
23. **Галушко Наталія Анатоліївна** – вчений секретар, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціально-економічних дисциплін КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
24. **Гніда Ганна Миколаївна** – викладач української мови циклової комісії викладачів філологічних та соціально-економічних дисциплін Красноградського коледжу КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
25. **Грешна Карина Олександрівна** – студентка психолого-педагогічного факультету КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
26. **Грищенко Людмила Кузьмівна** – старший викладач кафедри теорії та методики фізичного виховання КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
27. **Григоренко Валерія Леонідівна** – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри естетичного виховання і технологій дошкільної освіти ХНПУ імені Г. С. Сковороди.
28. **Давидченко Інна Дмитрівна** – кандидат педагогічних наук, викладач кафедри української лінгвістики, літератури та методики навчання КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
29. **Данилюк Ольга Андріївна** – студентка факультету соціально-педагогічних наук та іноземної філології КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
30. **Даніліч-Скакун Алла Анатоліївна** – викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
31. **Двигун Владислава Олексіївна** – студентка психолого-педагогічного факультету КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
32. **Денисова Маргарита Ігорівна** – студентка психолого-педагогічного факультету КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
33. **Дзьох Анастасія Миколаївна** – студентка відділення трудового та фізичного виховання Красноградського коледжу КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
34. **Дмитренко Катерина Анатоліївна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та соціальної педагогіки КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
35. **Дрокіна Аліна Сергіївна** – методист КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, здобувач кафедри інтелектуальної власності та креативної педагогіки УППА.
36. **Жарко Анна Ігорівна** – студентка психолого-педагогічного факультету КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
37. **Жиденко Тетяна Олександрівна** – студентка психолого-педагогічного факультету КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
38. **Журавльова Ірина Миколаївна** – старший викладач кафедри теорії та методики фізичного виховання КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
39. **Заїчко Антоніна Сергіївна** – викладач педагогіки циклової комісії психолого-педагогічних, природничих дисциплін та окремих методик Красноградського коледжу КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
40. **Зозуля Ольга Василівна** – викладач образотворчого мистецтва циклової комісії викладачів трудового навчання, технологій та дисциплін естетичного спрямування Красноградського коледжу КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
41. **Іваненко Вікторія Павлівна** – студентка психолого-педагогічного факультету КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

42. **Івахненко Вичеслав Олександрович** – викладач фізичного виховання циклової комісії викладачів фізичного виховання, предмета «Захист Вітчизни» Красноградського коледжу КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
43. **Іємілова Ольга Сергіївна** – викладач циклової комісії «Метрології та стандартизації» Харківського машинобудівного коледжу.
44. **Каленко Ірина Валеріївна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри природничих дисциплін КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
45. **Калаш Олена Володимирівна** – вчитель математики вищої категорії Харківської гімназії № 82 Харківської міської ради Харківської області.
46. **Калітенко Людмила Івагівна** – викладач кафедра корекційної освіти та спеціальної психології факультету КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
47. **Картасова Лариса Володимирівна** – старший викладач кафедри вокально-хорової підготовки вчителя КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
48. **Каткова Олена Миколаївна** – викладач Харківського музичного училища ім. Б.М. Лятошинського.
49. **Кириченко Наталя Віталіївна** – студентка психолого-педагогічного факультету КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
50. **Кісельова Тетяна Олегівна** – студентка психолого-педагогічного факультету КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
51. **Ковалік Інна Олегівна** – студентка психолого-педагогічного факультету КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
52. **Козуб Катерина Іванівна** – викладач коледжу переробної та харчової промисловості Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка.
53. **Колесніченко Анастасія Юріївна** – студентка психолого-педагогічного факультету КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
54. **Кондрацька Лариса Вікторівна** – кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
55. **Краснова Анна Вікторівна** – студентка факультету дошкільної і спеціальної освіти та історії КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
56. **Кресало Анастасія Олександрівна** – студентка психолого-педагогічного факультету КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
57. **Кузнєцова Оксана Вікторівна** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
58. **Лисак Олена Сергіївна** – студентка факультету соціально-педагогічних наук та іноземної філології КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
59. **Лонська Ірина Олексіївна** – викладач кафедри української лінгвістики, літератури та методики навчання КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
60. **Лосєв Олександр Семенович** – старший викладач кафедри фортепіано КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
61. **Лосєва Олена Сергіївна** – старший викладач кафедри фортепіано КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
62. **Макарова Світлана Василівна** – старший викладач кафедри іноземної філології КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.
63. **Маліхіна Валентина Михайлівна** – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

За загальною редакцією Галини Федорівни Пономарьової

Формування ефективного освітнього середовища
у контексті сучасних викликів
реформування системи освіти України

Матеріали
Регіональної науково-практичної конференції
м. Харків, 24 квітня 2019 року

Відповідальний за випуск: Дмитренко К. А.

Технічний редактор: Безулик А. О.

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура TimesNewRoman.
Ум. друк. арк. 13,43. Наклад 200 прим. Зам. № 0417/3-19.

Надруковано з готового оригінал-макету у друкарні ФОП В. В. Петров
Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.
Запис № 2480000000106167 від 08.01.2009 р.
61144, м. Харків, вул. Гв. Широїнівців, 79в, к. 137, тел. (057) 78-17-137.
e-mail:bookfabrik@mail.ua